

[Bertel Dahlgaard.]

Det ærede Medlem Hr. Hans Hedtoft bestræbte sig i sin Tale i Gaar for at fremstille det, som om Valgkampen var Udtryk for, at der nu var dannet en antisocialistisk Blok, og det i Betydningen en Blok mod Arbejderne. I Bladet „Social-Demokraten“s grovere Sprog har jeg set, det en Gang imellem hedder: de forenede reaktionære Partier. Jeg vil ikke gaa i Rette med „Social-Demokraten“, det vil sikkert ikke give noget Resultat, men det ærede Medlem Hr. Hans Hedtoft skulde lade være med sligt. Det virker forstemmende, fordi det bibringer en det Indtryk, at man helt undervurderer den danske Arbejders Intelligens og Oplysning.

Og naar man indrangerer Det radikale Venstre i en saadan Blok, synes jeg ærlig talt ikke man kan være det bekendt. Jeg har i 11 Aar samarbejdet med Socialdemokratiet i Regeringen. Der har i de 11 Aar aldrig fra Socialdemokratiets Side med eet Ord været antydet Ønsket om en Socialisering som den, man nu foreslaar. Og naar man saa, paavirket af Tidens Begivenheder og indre Vanskeligheder, gaar over paa denne nye Linie, som Det radikale Venstre altid har været en Modstander af, saa mener man at kunne fremstille Det radikale Venstre som halvvejs arbejderfjendtligt og reaktionært, skønt det ikke vil være muligt for det ærede Medlem at nævne eet Punkt, hvor Det radikale Venstre har en anden Stilling i Dag end den, der var Socialdemokratiets og Det radikale Venstres fælles Linie i den praktiske Politik indtil 1940.

Jeg ved ikke, om det ærede Medlem Hr. Hans Hedtoft, som jo hører til den moderne Fløj inden for Socialdemokratiet, ogsaa er blevet saa moderne, at han ligesom visse andre Kredse tænker paa den gamle Tid før 1940, der prægedes saa stærkt af Samarbejdet mellem Socialdemokratiet og Det radikale Venstre, som noget beklagelsesværdigt. I saa Tilfælde er jeg ikke enig med ham. Sandheden er jo den, at i det Slægtled, der gik forud for 1940, byggede vi herhjemme op et Samfund, der gav bedre Vilkaar for den jævne Befolkning, end der fandtes i noget andet Land. Stauning lod sig aldrig drage bort fra denne de jævne Fremskridts Vej. Han troede ikke paa det revolutionære, paa de voldsomme Omslag i Folkens Liv, fordi de erfaringsmæssigt altid giver Bagslag i Retning af Reaktion, men han troede paa, at naar Fremskridtets Kvinder og Mænd trofast holdt sammen, da kunde de gaa fra Fremskridt til Fremskridt. Troen paa de jævne, men

stadige Fremskridt, der aldrig standsede, men gradvis højnede Folket økonomisk og aandeligt — det var i Virkeligheden Stau- nings Lære for det arbejdende Folk. Jeg beklager, at Omstændighederne har ført med sig, at Socialdemokratiet har ladet sig lokke ud i Mosen af statssocialistiske Lygtemænd, men det berettiger ikke nogen i Socialdemokratiet til at tale til Det radikale Venstre som et Parti, der har hejst arbejderfjendtlige Signaler. Den danske Arbejder vil altid finde Det radikale Venstre der, hvor Vejen gaar mod Fremskridt, Demokrati og personlig Frihed; saa kan Socialdemokratiet jo nu gøre sine Erfaringer — om man andetsteds finder større Resultater end dem, vort Samarbejde bragte.

Jeg skal endelig nævne et tredje Forhold, som dette Valgs Resultat i høj Grad giver Grund til at dvæle ved. Det er selve den parlamentariske Tilstand, nu da Folketinget er delt i en Række Mindretal uden Mulighed for, at der i Øjeblikket kan dannes et fast Regeringsflertal. Det er jo den Prøve, Folkestyret altid maa bestaa, at det skal kunne give Folket en Regering, der er i Stand til at samle Folkets Kræfter om de Reforme, som Tiden er moden til.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi alle gør os klart, hvilken Fare den parlamentariske Ustabilitet, Valget medførte, kan udsætte Folkestyret for, hvis vi ikke alle bestræber os for at afvende Faren. Vi er med Hensyn til parlamentarisk Praksis sikkert midt i en Udvikling, som vi maa være agtpaa- givende over for, ikke mindst naar vi staar foran Arbejdet med en ny Forfatning. Da den parlamentariske Statsskik i 1901 indførtes i Danmark, havde Venstregrupperne i en Menneskealder haft Flertal i Folketinget, og siden 1895 havde et enkelt Venstreparti besiddet Flertallet. Man tænkte sig da almindeligvis den parlamentariske Styreform knyttet til Regeringer, der havde et fast Flertal i Tinget. I den følgende Tid ved vi, at Udviklingen førte med sig, at et enkelt Parti ikke længere sad inde med Flertallet, saa der allerede i 1909 dannedes en Mindretalsregering. I Virkeligheden betød det, at man fra alle Sider stiltiende accepterede, at en Regering maa anses for fuldt parlamentarisk, saa længe ikke et Flertal i Folketinget ved en Afstemning har givet Udtryk for Mistillid til den, og det er faktisk denne parlamentariske Praksis, den nuværende Regering bygger sin Tilværelse paa. Men hertil kom saa det Forhold, at Forholdstalvalgmaadens Indførelse efterhaanden gjorde det vanskeligere igen at naa frem til et fast Flertal her i